

אולימפיאדת הלשון העברית החמישית

של החוג ללשון העברית ולבלשנות שמית

תשפ"ו

שאלון הגמר – לומדי עברית

תיכון | כיתות י'-י"ב

שם פרטי ומשפחה: _____

ביתה: _____ בית ספר: _____

הנחיות: קראו את השאלות בקפידה. יש לכתוב את התשובות על דפי
השאלונים בכתב ברור.

מותר להשתמש בעט או בעיפרון.

****אין להשתמש בחומרי עזר****

1. האקדמיה ללשון העברית מזמינה בכל שנה את דוברי העברית לבחור את מילת השנה. השנה (תשפ"ו) בחרו אלפים במילה 'הביתה'.

יש רק משפט אחד שבו אפשר לכתוב 'הביתה'. מהו?

- א. מחכה לך.
- ב. מחכים לך.
- ג. לך, מחכים לך.
- ד. מחכה לך.

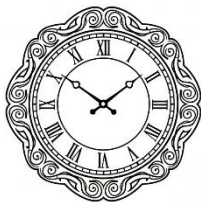
2. רון הלך לראיון עבודה, והתבקש לומר על עצמו גם תכונות חיוביות וגם שליליות. הוא אמר את התכונות הבאות: טוב לב, ישר, עצלנות, חביבות.

איזה משפט הכי הגיוני שייכתב עליו בסיכום הריאיון:

- א. הוא איש טוב לב, ישר, עצלן - אבל חביב.
- ב. הוא איש טוב לב, ישר, חביב - אבל עצלן.
- ג. הוא איש ישר, חביב, עצלן - אבל טוב לב.
- ד. הוא איש חביב, טוב לב, עצלן - אבל ישר.

3. שאלו את שקד "מה השעה?" בשעות שונות של היום. היא ענתה תמיד בעברית נכונה. מצד העברית, אחת התשובות שלה שונה מהאחרות.

א. איזו תשובה שונה מהאחרות?

- א. השעה שבע חמישים ואחת.
- ב. השעה שמונה ועשרה.
- ג. השעה אחת עשרה שלושים ושמונה.
- ד. השעה שש עשרים וחמש.

ב. במה היא שונה מהאחרות?

4. ביטויים

<p>ב. אתם צריכים לכתוב ביטוי באותה משמעות של הביטוי הקודם, אבל על נשף:</p> <p>הַשֵּף _____</p> <p>א. נשאר רעב. ב. שמח בחלקו. ג. מגיש אוכל. ד. הולך למטבח. ה. מתנהג יפה.</p>	<p>א. איזה ביטוי אפשר לראות בציור?</p> <p>ה _____</p>
---	--

5. יוני הוא ספָרן, לירן הוא ספָר, מירי היא סוּפֶרֶת ונטלי היא מְסַפֶּרֶת סיפורים. ארבעתם נפגשו בבית קפה. הם דיברו על ספָרים.

א. מי הכי הגיוני שהשתעמם בפגישה?

- א. יוני
- ב. לירן
- ג. מירי
- ד. נטלי

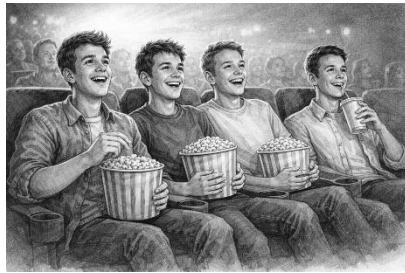
ב. הבן של מירי לא הצליח להירדם. מירי הציעה לו לספור כבשים.

משמעות השורש בשם הפועל "לספור" במשפט הזה:

- א. היא כמו במקצוע – ספָרן.
- ב. היא כמו במקצוע – ספָר.
- ג. היא כמו במקצוע – סוּפֶרֶת.
- ד. היא כמו במקצוע – מְסַפֶּרֶת סיפורים.
- ה. היא לא כמו אף אחת מהמשמעויות האלה.

6. מתן אומר שהדבר שהוא הכי אוהב לעשות הוא ללכת לקולנוע עם חברים.

א. המילה **קולנוע** בנויה משתי מילים שקשורות לשני איברי גוף שונים.

המילה הראשונה היא _____, ואיבר הגוף שמתן והחברים משתמשים בו הוא _____.

המילה השנייה היא _____, ואיבר הגוף שמתן והחברים משתמשים בו הוא _____.

ב. מה **בוודאות** נכון לומר?

נכון / לא נכון

א. יש רק שני דברים שמתן אוהב לעשות.

נכון / לא נכון

ב. יש רק דבר אחד שמתן אוהב לעשות עם חברים.

נכון / לא נכון

ג. יש כמה דברים שמתן אוהב לעשות.

נכון / לא נכון

ד. מתן אוהב ללכת לקולנוע לבד.

נכון / לא נכון

ה. החברים של מתן אוהבים ללכת לקולנוע.

7. בכל משפט יש זוג פעלים מודגש. יש קשר בין כל זוג פעלים.

רק במשפט אחד אין אותו קשר. באיזה משפט?

א. **הצחקת** אותי כל כך. **צחקתי** בלי הפסקה.

ב. הם לא **המציאו** שום דבר חדש. הם **מצאו** דברים שאחרים כתבו והשתמשו בהם.

ג. מי **שגידל** את העצים פה, עשה עבודה טובה. הם **גדלו** כל כך יפה.

ד. **מחר נאכיל** את הדגים שלנו עוד פעם. הם כבר **אכלו** היום.

ה. המתנה הזאת **שימחה** אותי כל כך. **שמחתי** מהמתנה, ועוד יותר מהמילים החמות.

8. לפי כוונת הביטוי "**אין עשן בלי אש**", נכון לומר ש:

א. אם אין עשן אין אש.

ב. אין אש בלי עשן.

ג. אם יש אש יש עשן.

ד. אם יש עשן יש אש.

9. יהודה עמיחי, משורר ישראלי ידוע, כתב באחד מהשירים שלו:

“שלושה בנים היו לאברהם: ישמעאל ויצחק ויבכה...”

רק בשיר של
עמיחי 'יבכה' הוא

הבן של אברהם. אין שם כזה ואין בן כזה בתנ"ך.

א. מה משותף לשלושת השמות של בני אברהם בשיר?

ב. יש בעברית שמות חדשים הבנויים באותה דרך.

איזה שם בנוי באותה דרך?

א. תָּאִיר

ב. דוֹרִית

ג. מְעֵן

ד. יוֹנִית

10. בתנ"ך מספרים שלכוהן הגדול היו בגדים מיוחדים, אחד מהם היה החושן.

על החושן היו שמות 12 השבטים:

ראובן	שמעון	לוי
יהודה	יששכר	זבולון
דן	נפתלי	גד
אשר	יוסף	בנימין

כתבו את שם השבט, כמו בדוגמה - "שמעון":

שם השבט	על מי מדובר?
שמעון	דוגמה: הוא הקשיב + ון =
	א. אני ילד + לא שמאל =
	ב. ההפך מאין + כסף על עבודה =
	ג. הסתכלו + ילד =
	ד. שתי אותיות שכנות =

11. יש משחק מילים שישראלים אוהבים: הם ממציאים שמות, ולפי השמות אומרים במה כל אחד עובד. למשל: **אֵלִי קוֹפֵטָר וְאָבִי רוֹן** הם טייסים, **אָנָה לִיזָה** היא פסיכולוגית, **מִיכָה זָק** הוא ספורטאי, **אִישִׁימוטו** הוא נהג מונית ביפן.

לפי השמות האלה, מה יכולה להיות העבודה של **מְתִי שְׁתוֹ**?

12. באיזה משפט השימוש במילת היחס "ל" שונה מבמשפטים האחרים:

- א. הוא אמר לִי ללכת.
- ב. הוא רץ לִי לכביש.
- ג. הוא הסביר לִי את החומר.
- ד. הוא כתב לִי מכתב יפה.
- ה. הוא נתן לִי ספר.

13. אריק רצה לבחור דחליל שיעזור לו לגרש את הציפורים.

א. לפי המילים של כל דחליל, איזה דחליל הכי מתאים?

דחליל ד	דחליל ג	דחליל ב	דחליל א
ע מ	א ר	א מ	ב ל
ו פ	ת ע	י ת	ו כ
פ ה	ו ב	ז ו	א א
ו	ו	ה ק	ו
	ת	ו	
		ת	

ב. מה המשמעות הקרובה ביותר לפועל "לגרש"?

- א. להזמין מישהו לאכול
- ב. להביא מישהו הביתה
- ג. לומר למישהו ללכת
- ד. לשחק במגרש
- ה. לעזור לאחרים

14. אתמול חזרה קבוצת הספורטאים מתל אביב.

אפשר להבין את המשפט בשתי דרכים.

א. איזו מילה גורמת למשפט להיות דו-משמעי?

- א. אתמול
- ב. חזרה
- ג. קבוצת
- ד. הספורטאים
- ה. מתל אביב

ב. הסבירו:

15. הטבלה התבלבלה

יש בטבלה 16 מילים, אבל אין בה סדר:

פיל	ספר	קנגורו	שולחן
דרך	אבא	כיסא	בגד
אח	דוד	חתול	מקום
רחוב	ג'ירף	מלך	סבא

א. סדרו את המילים בארבע קבוצות, וכתבו מה המשותף לכל קבוצה:

שימו לב! אל תחשבו רק על משמעות המילים.

קבוצה א: _____, _____, _____, _____

המשותף: _____

קבוצה ב: _____, _____, _____, _____

המשותף: _____

קבוצה ג: _____, _____, _____, _____

המשותף: _____

קבוצה ד: _____, _____, _____, _____

המשותף: _____

ב. אילו (=אם) המילה 'כלב' הייתה בטבלה, לכמה קבוצות היא יכלה להתאים?

א. קבוצה אחת

ב. שתי קבוצות

ג. שלוש קבוצות

ד. ארבע קבוצות

ג. הסבירו:

16. ביוון העתיקה השתמשו בשיטות ייחודיות שונות לרישום מספרים. לפניכם

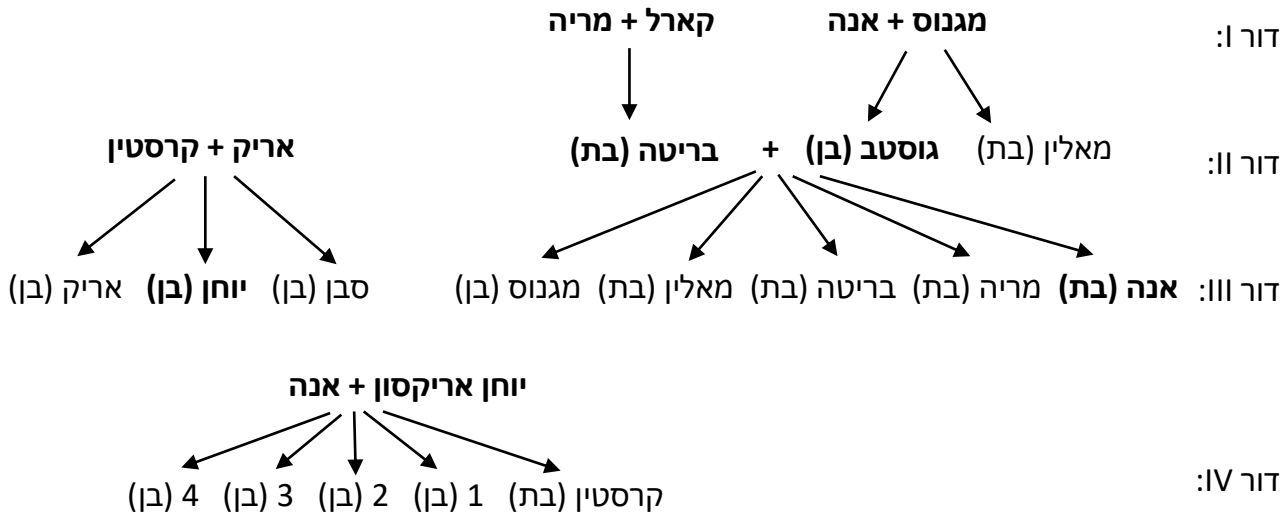
כמה דוגמאות לשמות מספרים ביוונית עתיקה:

ios – 1 , pente – 5 , deka – 10 , hekaton – 100 , khilioi – 1000

השלימו את הטבלה שלפניכם: כתבו את המספר בספרות רגילות כמו בדוגמאות.

המספר ביוונית	המספר בספרות רגילות
$p^k k$	6000
$kp^h p$	
$kkhp^d$	
hd	
$p^k p^h hddpii$	5627
hhii	

17. עץ משפחה בשוודיה במאה ה-18

שמות הילדים בעץ המשפחה כתובים לפי סדר הלידה, מימין לשמאל. זוגות נשואים מודגשים.

א. מהם שמותיהם של הבנים של יוחן ואנה, המסומנים בספרות 1-4?

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____

ב. מהו שם המשפחה שלהם אם ידוע שהוא אינו זהה לשם המשפחה של

אביהם? _____